

Svar på høring over udkast til vejledning om strategisk planlægning for landsbyer

Bolig- og Planstyrelsen har den 15. marts sendt udkast til vejledning om strategisk planlægning for landsbyer i høring.

Vejledningen har til formål at give et overblik over bestemmelserne om strategisk planlægning for landsbyer og inspirere til, hvordan arbejdet med strategisk landsbyplanlægning kan tilrettelægges og gennemføres i kommunerne.

Landdistrikternes Fællesråd bemærker, at vejledningen indeholder mange gode elementer, som understøtter strategisk landsbyplanlægning. Fællesrådet har følgende bemærkninger til vejledningen.

God forståelse af landsbyudvikling

Udvikling af landsbysamfund er et begreb med mange facetter. Det er derfor en fornuftig forståelse, der anlægges, når det beskrives, at udvikling af landsbyer ikke blot kan reduceres til udvikling af de fysiske rammer og geografisk udvidelse. Derimod er det et begreb, der dækker over flere aspekter, herunder muligheder og potentialer for erhverv, beskæftigelse, bosætning, adgang til offentlige og private services, lokale aktiviteter og sammenhold, natur og kulturbevarelse og meget mere. Alle disse elementer er fremhævet af Udvalget for levedygtige landsbyer som fokusområder for understøttelse af udvikling i landsbyerne.

Landsbyer er meget forskellige og står med forskellige muligheder og udfordringer. En sådan diversitet i muligheder og udfordringer nødvendiggør analyse af de enkelte landsbyer eller landsbyklynger. Landdistrikternes Fællesråd finder det derfor positivt, at vejledningen opfordrer til inddragelse af de berørte lokalsamfund, da lokalsamfundet rummer den viden, som kommunerne har brug for i planlægningen. De lokale virksomheder, borgere og foreninger har ikke blot krav og ønsker, men også viden og løsningsforslag. Disse kompetencer bør man gøre brug af for at opnå størst mulig målopfyldelse og tilfredshed med planen. Ligeledes er krav om redegørelse for planens understøttelse af udvikling i landsbyer med til at øge den lokale opbakning til planen i kraft af, at lokalsamfundet bliver bekendt med begrundelsen for de konkrete tiltag. Landdistrikternes Fællesråd mener, at det er vigtigt, at udvikling af landsbyer

indebærer bevarelsen af deres unikke styrker, såsom naturskønhed og udvalgte kulturelle bygninger og arv, som er en del af landsbyernes unikke tiltrækningskraft.

Planloven sætter begrænsninger for landsbyplaners effektivitet

Landdistrikternes Fællesråd mener, at særligt tiltag om omdannelsesbyer og udviklingsområder kan være med til at skabe udvikling og puste nyt liv i landsbyer, der har oplevet befolkningsnedgang. Fællesrådet mener derfor, at der bør gives videre beføjelser til kommunerne i forhold til at benytte disse tiltag.

Landdistrikternes Fællesråd finder ydermere planloven, i dens nuværende form, uhensigtsmæssig restriktiv i forhold til muligheden for at udpege udviklingsområder og omdannelsesbyer. Det er unødvendigt restriktivt, at udpegningen af omdannelsesbyer begrænses til 2. Mange landsbyer, som ville have gavn af denne ordning, har grundet begrænsningerne ikke denne adgang. En opblødning af begrænsningen ville klart være fordelagtig i understøttelsen af formålet med strategisk landsbyplanlægning. Landdistrikternes Fællesråd har tidligere foreslået, at en kommune burde kunne få lov til at udpege 25 % af kommunens landsbyer til omdannelseslandsbyer i en 4-årig kommuneplan-periode. På den måde vil alle landsbyer i en kommune om nødvendigt gennemføre en omdannelse i løbet af 16 år. Nuværende regel med retten til at udpege 2 omdannelseslandsbyer i en kommuneplanperiode bør dog fastholdes som et alternativ for kommuner med fx meget få landsbyer, fx ø-kommuner.

De nuværende regler om Strand- og kystbeskyttelseslinjen (jævnfør Naturbeskyttelseslovens § 15) udgør ligeledes en begrænsning for landsbyer i kystnære områder. Specielt de små øer er hårdt ramt af denne begrænsning, da reglerne begrænser disse landsbyers byggeareal væsentligt. Landdistrikternes Fællesråd anbefaler derfor, at man i udpegningen af udviklingsområder vægter hensynet til landsbyernes udvikling højt, således det bliver lettere for kommunerne at få adgang til disse tiltag. Såfremt de små øer udarbejder en helhedsplan, bør dette give en bonus-effekt i form af videre tilladelser i forhold til tilbygninger og forandringer inden for strandbeskyttelseslinjen. I udpegningen af udviklingsområder og omdannelsesbyer skal der selvfølgelig tages hensyn til naturområder og bebyggelse med en speciel kulturel eller stedbunden værdi, men der bør heri også være plads til forbedret adgang til tiltagene.

Der er desuden andre begrænsninger i Planloven som vil kunne begrænse udviklingen af landsbyerne, fx ved udvidelse af landzone-landsbyer, omdannelse af eksisterende bygningsmasse samt manglende mulighed for omplacering af boliger i det åbne land.

Samarbejde mellem kommune, region og stat

Udvalget for levedygtige landsbyer anbefaler et tæt samarbejde mellem forskellige aktører. Landdistrikternes Fællesråd anbefaler ydermere, at man tænker samarbejde mellem kommuner, regioner og stat ind i vejledningen. Meget af landsbyernes

aktivitet sker på tværs af kommunegrænserne, hvilket nødvendiggør tværkommunalt samarbejde.

Initiativer på kommunalt niveau kan dog ikke stå alene. Mange af de vigtigste elementer for landsbyudvikling og landsbybevarelse ligger inden for regionalt og statsligt ressortområde, eksempelvis i forhold til tilstedeværelsen af sundhedstilbud, forvaltning af statens arealer under Naturstyrelsen samt tryghedsskabende funktioner som fx nærpoliti. Dette vil således være værd at følge op på i understøttelsen af kommunernes arbejde med strategisk landsbyplanlægning. Landdistrikternes Fællesråd mener derfor, at det er vigtigt, at stat og region er lydhøre og handlekraftige over for de udfordringer, som kan løses af stat eller region, og som kommuner gør dem bekendt med. På den måde får man det bedste ud af kommunernes gode arbejde. Kommune, region og stat bør specielt være i dialog om tiltag, der sikrer adgang til offentlige services, finansiering og jobskabelse, da disse er kritiske i forhold til succesfuld landsbyudvikling.

Fællesrådet mener ligeledes, at man som led i den strategiske planlægning bør give mulighed for, at landsbysamfundene med de største udfordringer, også kaldet rekonstruktionsområder, får mulighed for særlige tiltag, der skal understøtte en omstilling fra beboelse og erhverv, når der foreligger en plan for rekonstruktion, jf. anbefalingerne i Udvalget for levedygtige landsbyer. Der vil være flere dårlige boliger, der skal væk i rekonstruktionsområder samtidig med, at der er mangel på finansiering af den brugbare og velfungerende del af bygningsmassen i rekonstruktionsområderne. Der bør derfor medfølge en statslig garanti for finansieringen af disse, såfremt der skal ske en transformation.

Øvrige bemærkninger

Landdistrikternes Fællesråd anbefaler, at man foretager en effektevaluering af vejledningen og følger op på erfaringerne med planlægningen, de udfordringer kommunerne har haft i planlægningen, samt de metoder og værktøjer der har virket med henblik på at kunne forbedre vejledningen og understøttelse af planlægningen i fremtiden.

I den strategiske landsbyplanlægning kunne man med fordel ligeledes indtænke Multifunktionel Jordfordeling.

Med venlig hilsen

Landdistrikternes Fællesråd

Steffen Damsgaard
Formand